

CORSENDONCA

Corsendonk® bier

Pater zacht en donker

Agnus pittig en blond

P208832
ISSN 0779-5785
Trimestrieel tijdschrift
25ste jaargang
oktober-november-december 2006

v.u.: Jan Sels
Draaiboom 98
2360 Oud-Turnhout

Kantoor van afgifte : 2360 Oud-Turnhout

VOOR AL UW FEESTEN

ALTA RIPA

Engelstraat 6 2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/45.01.01

VERZEKERINGSKANTOOR

JAN AERTS

ALLE VERZEKERINGEN

Kerkstraat 27 2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/42.30.92

© **CORSENDONCA** : Alle artikels overgenomen uit ons driemaandelijks tijdschrift moeten de vermelding "*Uit Corsendonca*" dragen, met de jaargang, nummer, pagina en de naam van de auteur.

Omslag: Winter in 1966. Hoek Stwg op Oosthoven. (Foto Roger Van Mierlo)

CORSENDONCA

Voorwoord

Een puffende maand juli en veel nattigheid in augustus. Toch belette dit ons niet om deelnemers te vinden voor de jaarlijkse **fotozoektocht 2006**. Soms ging er geen dag

voorbij of je zag enkele groepjes al fietsend, met de formulieren in de hand, op zoek naar één of andere foto. Op vrijdag 1 september kwam de oplossing van de schiftingsvraag: het 'kogelstoten' op de terreinen van de Hoogt. Op vrijdag 29 september was het prijsuitreiking in de Heischuur. Proficiat aan de winnaars. Dankzij deze fietstocht konden we, dwz KWB Oosthoven en KWB centrum, toerisme Oud-Turnhout en onze plaatselijke heemkundekring Corsendonca weerom •300 euro schenken aan een goed doel.

Op vrijdagavond 29 september was het feest bij Corsendonca. Die avond werd onze jongste telg, ons nieuwste boek '**600 jaar brouwerijen in Oud-Turnhout**' voorgesteld aan het grote publiek. Aan de inkompoort van de voormalige brouwerij van Keersmaekers (Steenweg op Mol 17) verwelkomden we onze genodigden. Na de gezellige ontvangst vond de voorstelling van het boek plaats in de woning zelf. Deze was maar net groot genoeg om iedereen te herbergen. Jef Keersmaekers vertelde met nostalgie over zijn herinneringen aan dit oude huis en de daaraan gekoppelde brouwerij. Hij kon dit alles beschrijven alsof het gisteren was dat grootvader vanuit de zetel, in de hoek van de kamer, vertelde over de tijd van toen. Jef heeft als kind de woning goed gekend en vertelde over de brouwerij, met het

CORSENDONCA

aan en afrijden van de verkopers, dit alles toen met kar en paard. Marc Berrens schetste hoe het allemaal begonnen was. Het begon met de openbare verkoop van een oude school. Deze verkoop was in 1906 de start van de brouwerij Keersmaekers. De school werd omgebouwd tot brouwerij met een statige woning. En precies in die woning aan de Steenweg op Mol waren we die avond allen gezellig samen. Burgemeester Jef Kersemans huldigde zowel de firma Keersmakers voor haar 100 jarig bestaan, als onze vereniging, en gaf een schets van het afgelopen zeer rijk gevulde jaar van Corsendonca. De eerste exemplaren van het boek '600 jaar brouwerijen in Oud-Turnhout' werden geschonken aan enerzijds onze Burgemeester, als teken van de overdracht van ons boek aan de ganse bevolking van Oud-Turnhout, en anderzijds aan drie vertegenwoordigers van de eens tien brouwerijen uit ons dorp. Deze eer viel te beurt aan Jef Keersmaekers, aan Jef Gijsbrechts, zoon van brouwer boerke Gijsbrechts en aan Luc Dierckx van de voormalige brouwerij 'Den Hert'. En uiteraard werd de avond met een natje en een droogje afgesloten.

Amper één dag later, 30 september, was het weer feest. Na de Decanale dankviering in de Sint-Pieterskerk te Turnhout werd '100 jaar brouwerij Keersmaekers' uitbundig gevierd in de hallen van de brouwerij aan de Slachthuisstraat te Turnhout. Naar schatting 3800 genodigden, gestelde lichamen, verenigingen, vertegenwoordigers en cafebazen brachten een bezoek aan de academische zitting en genoten nadien van een echte feesthappening met diverse standjes met eten en drank in overvloed. Onze stand van Corsendonca was goed voor een verkoop van een tachtigtal boeken aan de bezoekers van de feesthal. Corsendonca werd die dag verder gepromoot over onze gemeentegrenzen heen. Op zondag 1 oktober stonden de hallen van de brouwerij open voor het grote publiek. Ook toen was

CORSENDONCA

Corsendonca met onze stand weer van de partij. Weerom lokte het evenement enkele duizenden bezoekers. De verkoop van het boek was weerom een succes.

Op zondagnamiddag tijdens hetzelfde weekend was onze kring ook op post voor de jaarlijkse Centrumfeesten. De goede voorverkoop, het massale feest bij Keersmaekers en de Centrumfeesten brachten mee dat het boek (550 exemplaren) al meteen zo goed als uitverkocht was. Ons boek kent ook bijval bij onze noorderburen. Van een succes gesproken.

Op 10 oktober was ons 'Hofke van Chantraine' de ontmoetingsplaats voor de kwartiervergadering van de overkoepelende '**Heemkunde Gouw Antwerpen**'. Karel van den Bossche, voorzitter van de Gouw, schetste het belang van de samenwerking tussen de diverse heemkringen in onze provincie. De aanwezige vertegenwoordigers van de kringen waren:

H.K. Zoersel (Jan Denissen), Centrum voor Molinologie (Karel van den Bossche), Jacques Baron le Roy Genootschap (Stefan Crick), H.K. Aartselaar (René Beyst), Als Ice Can Arendonk (Frans Vosters), Nicolaus Poppelius Ravels (Marinus Willems en Jos Verhoeven), K.v.H. Mol (F. Cooymans en J. Van Hees), De Vlierbes Beerse (Jan Oostvogels), Zeven Netten Retie (Walter Raeymaekers), Corsendonca Oud-Turnhout (Rudy Cornelis, Leo Van Hooghten, Jan Sels en Wim Van Hout), H.K.Marcblas (Karel Govaerts).

Ondersteuning van de overkoepelende Gouw is van groot belang. Allen zijn we met heemkunde bezig, maar we stellen toch vast dat elke kring een specifieke eigenheid kent. Deze 'eigenheden' bundelen tot één geheel is onder meer de taak van de gouw Antwerpen, een boodschap om verder werk van te maken.

CORSENDONCA

Te Zonnebeke in de Westhoek werd op 11 november naar jaarlijkse traditie de oorlog herdacht. Dit jaar was er een **hulde** aan het graf van de Oud-Turnhoutse **soldaat Jan Leppens**. Jan was de broer van ons gewezen bestuurslid Louis Leppens (†).

Voor deze huldiging werd onze kring officieel ontvangen. Het bezoek aan de gemeente Zonnebeke zal steeds in mijn herinnering blijven. Het was een gastvrije en hoogstaande ontvangst: de groet van de oud-strijders, de misviering, de crypte, huldiging aan het graf, receptie, plaatsbezoek aan de voormalige spoorweg, middagmaal, bezoek aan het museum. Allemaal momenten om terug in herinnering te nemen. Samen met Hugo Miguet en Herman Van Eyndhoven was ik getuige van een stukje oorlog in herinnering. Hierover volgt nog een uitgebreid verslag.

Op 3 november hielden onze bestuursleden in feestzaal 'Broosend' (gedeeltelijk op eigen kosten) eens een **culinaire bijeenkomst**. Tijdens de lunch en nadien aan de bar konden we eens samen gezellig keuvelen. Een avond samen met de partner op een ontspannen manier. Als Bourgondiër kon ik dit best wel appreciëren. Een activiteit voor herhaling vatbaar.

In augustus 2007 wordt Oud-Turnhout de ontmoetingsplaats van het **'Brabants Heem'**, de overkoepelende organisatie van de heemkringen in het Nederlandse Brabant. De 'Brabantse Heemdagen 2007' zullen een honderdtal Nederlanders naar onze gemeente brengen. Ter voorbereiding heeft Jan Fransen van het 'Brabants Heem' al een eerste bezoek gebracht aan onze gemeente. Op 25 november werd in de zaal 't Vrijthof' te Oirschot (Nederland) deze ontmoetingsdag bekrachtigd en definitief vastgelegd.

CORSENDONCA

Ons gehucht Rhoode heeft zijn parel 'De kapel van Rhoode'. Maar Rhoode heeft nog meer. Eén van onze oudste leden en trouwe lezer van ons blad was op 5 november jarig. De in de volksmond geheten **'Vic Berrens'** werd die dag 91 jaar. En omdat nog nooit in de geschiedenis in Rhoode één inwoner te vinden was van deze gezegende leeftijd brachten we hem die dag een bezoek onder het motto: 'De oudste inwoner van Rhoode'. Een uitgebreid verslag kan je in deze Corsendonca vinden.

Van 2 december tot en met 7 januari loopt in het 'Hofke van Chantraine' de eindejaarstentoonstelling **'De wondere wereld van poppen en beren.'** Deze tentoonstelling kunnen we u sterk aanbevelen. Indien u als lid van onze kring deze tentoonstelling mee wilt ondersteunen door als vrijwilliger permanentie te willen houden, dan ben je meer dan welkom. Laat hiervoor een seintje aan Bea: zij is tijdens de kantooruren aanwezig in het 'Hofke van Chantraine' of telefonisch bereikbaar via 014/479494. Deze tentoonstelling loopt tijdens de weekdays van 13 tot 16 uur en in de weekends van 14 tot 17 uur.

Op donderdag 1 februari om 20.00u vindt de **'statutaire jaarvergadering'** van Corsendonca plaats in het 'Hofke van Chantraine'. Hier ben je als lid meer dan welgekomen. Tijdens deze vergadering dienen de voorzitter en de ondervoorzitter te worden (her)verkozen. Om de continuïteit te bewaren wordt ons bestuursorgaan om de 3 jaar gedeeltelijk vernieuwd of herkozen. Graag doe ik dan ook een oproep aan allen die zich geroepen voelen om zich in te zetten voor onze Heemkundekring Corsendonca als voorzitter, ondervoorzitter of als bestuurslid. Kom erbij! De V van het mensalfabet: de V van verantwoordelijkheid, verantwoordelijkheid nemen

CORSENDONCA

(actief), verantwoordelijkheid voelen (passief). Je bent eigenaar (actief verantwoordelijk) van je eigen ontwikkeling. Een team is eigenaar van zijn eigen proces en de resultaten die het oplevert. Samen bundelen we onze krachten: wij brengen onze kennis en gaven samen en brengen ze tot een nieuw geheel. Ieder van ons kan zijn bouwstenen aanbrengen voor de toekomst. Corsendonca staat hiervoor open voor ieder van ons. Uw kandidatuur kan je indienen bij Bea Geudens of per mail: heemkunde@oud-turnhout.be.

Je hebt het hierboven goed gelezen. Onze kring beschikt voortaan over een **nieuw mailadres**, gekoppeld aan de website van de gemeente Oud-Turnhout. Vroeger beschikten we over een mailadres samen met toerisme. Vanaf heden heeft ieder zijn adres: toerisme@oud-turnhout.be en heemkunde@oud-turnhout.be. Elk bestuurslid blijft steeds bereikbaar via zijn persoonlijke e-mail.

Aandacht doet leven. Dat waaraan we aandacht besteden, wordt belangrijker in ons leven. De kwaliteit van je leven hangt samen met de kwaliteit van de aandacht. Geef je aandacht aan wat je belangrijker en groter wil maken en meer plaats wilt geven in je leven. En geniet van het groeien.

Uw lidmaatschap is uw aandacht voor Corsendonca. Straks staan we voor de hernieuwing. De prijs blijft onveranderd: voor • 8,5 ben je er weer helemaal bij, een gans jaar lang. Mijn dank aan u en aan alle leden. Want alles wat aandacht krijgt gaat leven, ook Corsendonca...

Jan Sels
Voorzitter

CORSENDONCA

Heemkundekring "Corsendonca" v.z.w.

nodigt u uit op de

STATUTAIRE ALGEMENE LEDENVERGADERING

Deze vergadering gaat door in het Kunst- en erfgoedcentrum het Hofke van Chantraine, Kerkstraat 46, 2360 Oud-Turnhout op donderdag 1 februari 2007 om 20 uur.

Agenda:

- goedkeurig verslag vorige algemene ledenvergadering
- activiteitenverslag 2006
- financieel verslag 2006
- verslag door de commissarissen voor 2006
- kwijting te verlenen aan de beheerders en commissarissen over het jaar 2006
- verkiezing Raad van Bestuur 2007-2009
- aanduiding van twee commissarissen voor het jaar 2007
- begroting 2007
- jaarprogramma 2007
- varia

de secretaris,

Rudy Cornelis

de voorzitter,

Jan Sels

■ TURNHOUT Marc Berrens vindt historische benamingen terug

Nieuwe gebouwen krijgen oude namen

In het centrum van Turnhout is gestart met het bevestigen van naam bordjes aan de gevels van enkele tientallen woningen. Op de bordjes prijkt de naam van de woning, zoals die er enkele honderden jaren geleden stond. Voor de vele uren onderzoekswerk zorgde Marc Berrens uit Oud-Turnhout.

Alain Decorte

Het idee om onderzoekswerk te verrichten naar de historische benamingen van de huizen in het centrum van Turnhout, ontstond ongeveer 25 jaar geleden al. Maar het was uiteindelijk wachten op Marc Berrens uit Oud-Turnhout die honderden uren in het stedelijk archief spendeerde om oude kadastralplannen, teksten en registers te doorsnuffelen. Het stadbestuur vond dat het unieke opzoekwerk niet verloren mocht gaan en investeerde geld om de naam bordjes te produceren.

"Het was nooit mijn bedoeling om de bordjes aan de gevels te bevestigen, maar achteraf beschouw ik het wel als een kern op de tuut. Het geeft een goed gevoel te merken dat mijn werk in Turnhout geapprecieerd werd. Misschien dat hierdoor de oude eigenaars van de gebouwen die er nu niet meer zijn, zo ook uit de mist van het verleden kunnen

De eerste exemplaren van de historische naam bordjes werden op de Grote Markt bevestigd door Martal Hendrickx (links) en Marc Berrens.

opdoemen", zegt Marc Berrens bescheiden. In totaal vond Berrens van meer dan 300 panden de oude naam terug. De namen dateren allemaal uit de periode rond 1700. De gebouwen zelf staan er niet meer. Maar Marc Berrens vond het belangrijk dat de naam voor het nageslacht bewaard bleven. Het gaat om gebouwen in de echte stadskern van Turnhout: Grote Markt, Zegelplein (vroeger Botermarkt), Otterstraat, Gasthuisstraat,

Klinkstraat, Herentalsstraat, Korte Gasthuisstraat en Grautakker.

Den Engel

De eerste bordjes zijn nu geplaatst tegen de gevels van gebouwen op de Grote Markt. Van de veertig eigenaars gaven er voorlopig dertig de toestemming om het naamplaatje, voorzien ook van het oude wapenschild van Turnhout, tegen hun gevel te bevestigen. In een latere fase kunnen ook nog andere straten

aan bod komen.

Het Grote Muyzennest, De Sienin Verrekenkooi, De Koning van Pruyschen, De Witte Leeuw, De Selderbosch, Hiet is maar een greep uit de vele unieke namen die de huizen in het centrum van Turnhout droegen. Het gebouw op de hoek van de Patersstraat en de Grote Markt is dan weer Den Engel. Het verwijst niet naar een of andere engel, maar is een vernederlaasung van het Franse woordje *angle*. En dat betekent gewoon hoek.

Huisnaambordjes

Met monnikengeduld heeft onze medewerker Marc Berrens afgelopen maanden gezocht naar historische huisbenamingen, dit voor de stad Turnhout.

Meer dan terecht, zijn we fier en trots, dat de naburige stad beroep doet op één van onze actieve medewerkers van Corsendonca.

In deze Corsendonca zal je het werk en de toespraak van Marc, dit ter gelegenheid van de officiële ophanging Historische huisnaambordjes terugvinden.

Jan Sels

**Onderzoek naar historische huisbenamingen
Toespraak door Marc Berrens, ter gelegenheid van de
officieel ophangen van de eerste historische
huisnaambordjes op 13 september 2006.**

In het verleden is er al meermaals opzoekingswerk verricht met betrekking tot de Turnhoutse huisnamen. Het is dan ook een zeer dankbaar onderwerp. Het centrum van de hoofdstad der Kempen telde aan het begin van de 18^e eeuw een 500-tal huizen, waarvan meer dan de helft ooit een naam droeg.

Het is dus niet verwonderlijk dat ik tijdens het grasduinen in de Turnhoutse archieven veel van die huisnamen tegenkwam. Na een tijdje ervaring te hebben opgedaan met het lokaliseren van toponiemen en veldnamen, is stilaan het idee gegroeid om ook hier iets mee te gaan doen.

CORSENDONCA

Ik ben van bij de start van dit onderzoek vertrokken met de doelstelling om een exacte lokalisering van die huizen te geven. In het verleden werd meestal wel aangegeven in welke straat, en aan welke zijde een bepaald huis stond, maar een correcte situering was steeds een probleem.

Nochtans door het juiste bronmateriaal samen te brengen en intensief speurwerk is het wel mogelijk om de precieze ligging te vinden.

Hoe ben ik hiervoor te werk gegaan?

Onmisbaar zijn goede basisgegevens. Essentieel waren met name de primitieve kadasterplannen uit 1825 over de centrumsecties Q, R, S, en T.

Verder oude registers uit het 'ancien regime' die gedetailleerde informatie verschaffen over ieder pand. Met behalve de naam van het huis of perceel ook de naam van eigenaar, en aanpalende eigenaars.

Deze gegevens vond ik in locale cijnsboeken, de zogenaamde bederegisters over de Gasthuysstraet, Herentalsstraet, Potterstraet en Otterstraet.

Hierin staan 1550 panden of items, waarvan er 550 betrekking hebben op de huizen in de binnenstad.

Het is mogelijk om deze gegevens waarbij de aanpalende regenoten staan vermeld, naast elkaar te leggen als een puzzel.

Als je dit doet op de eerder genoemde kadasterkaart, krijg je als alles ingevuld is een volmaakt beeld van de toestand in de eerste helft van de 18^e eeuw. Natuurlijk dateert de kadasterkaart uit een eeuw later dan de brongegevens van de bedezetters, maar uit ondervinding is gebleken dat er niet zoveel veranderde in vroeger jaren, er werden wel huizen gebouwd en afgebroken

CORSENDONCA

en herbouwd. Ook percelen werden soms samengevoegd of gesplitst, maar het kader, de basis bleef dezelfde.

Je krijgt op die manier een zo goed als perfecte staalkaart met alle eigenaars van toen.

Toch moet er, om alle twijfels en onduidelijkheden weg te werken, een proef op de som gemaakt worden. In de bederegisters werden de veranderende eigenaars opgetekend tot 1802. We kunnen aldus opklimmen tot in de Franse tijd.

Vanaf daar hebben we nog 30 jaar te overbruggen tot het Belgisch kadaster. Drie decennia zijn lang voor een eigendom, maar toch zien we dat er nog heel wat panden dezelfde bezitter hebben, of overgeërfd zijn door de kinderen.

Als je eenmaal een eigendom juist kunt plaatsen, dan ken je natuurlijk het kadasternummer. Die nummering van 200 jaar geleden wordt vandaag de dag nog steeds gehandhaafd. Maar het belangrijkste feit is dat we dan 100 procent zekerheid krijgen over de eigenaar van het pand, die terug te vinden is in de oorspronkelijk aanwijzende tafels van het kadaster.

Via dit nummer is het ook mogelijk om een juist actueel adres te achterhalen.

Op die manier krijg je dus een aantal items die een waterdichte zekerheid geven, en de brug slaan tussen het oude en nieuwe tijdperk. De rest moet dus passen in dit kader.

Vanuit dit vaste beeld met zijn eigenaars en huisnamen kunnen we dan van start gaan met het echte grote werk. Het systematisch en chronologisch doorzoeken van de goedenis of schepenregisters op huisnamen. Zij bevatten alle verkopen en renteheffingen van onroerende goederen van de Turnhoutse stad en vrijheid, vergelijkbaar met de hedendaagse registratieplicht van notariële akten en hypotheek.

CORSENDONCA

Burgemeester Marcel Hendrickx, links, en Marc Berrens, rechts, bevestigen het eerste bordje op de Grote Markt van Turnhout

CORSENDONCA

Aangezien we inmiddels de eigenaars van 1725 tot 1802 kennen, is het voor de 18^e eeuw niet moeilijk om mutaties en hypotheeken op eigendommen te traceren.

De 17^e eeuw is iets moeilijker maar nog best haalbaar, omdat je in de tijd terug de eigenaar reeds kent die een goed aankoopt, en je op deze manier ook zijn voorganger leert kennen.

Eenmaal de kaap van de 16^e eeuw genomen, wordt het moeilijker. Hoe betrouwbaar blijft het gegeven van de eigenaar die al een x aantal keer is veranderd? Er zijn huizen bekend die makkelijk 100 jaar binnen dezelfde familie blijven. Maar er waren er ook die drie maal op een jaar tijd van eigenaar veranderen. Verder is er ook de vraag, hoe betrouwbaar blijven perceelgrenzen? Regelmatig verkoopt of 'mangelt' er iemand zijn servitudeweg, of een deel van zijn tuin of heg. De betrouwbaarste manier om een eigendom voor het jaar 1600 te kunnen traceren, is voortborduren op de aanpalende eigenaars, tot je stuit op een vaststaand icoon, zoals een vaste huisnaam, of met wat geluk een hoek van een straat.

De eerste panden op de Grote Markt die vanaf 13 september 2006 fier pronken met hun eeuwenoude naam zijn hopelijk nog maar een begin, want zoals je merkt is het onderzoek gevoerd voor heel de binnenstad wat vroeger dus vooral bestond uit de Cingel met zijn hoofdstraten in de vier windrichtingen. De Markt met inbegrip van Zegeplein telde tijdens de onderzochte periode van 1500 tot 1800, 72 woningen met een huisnaam.

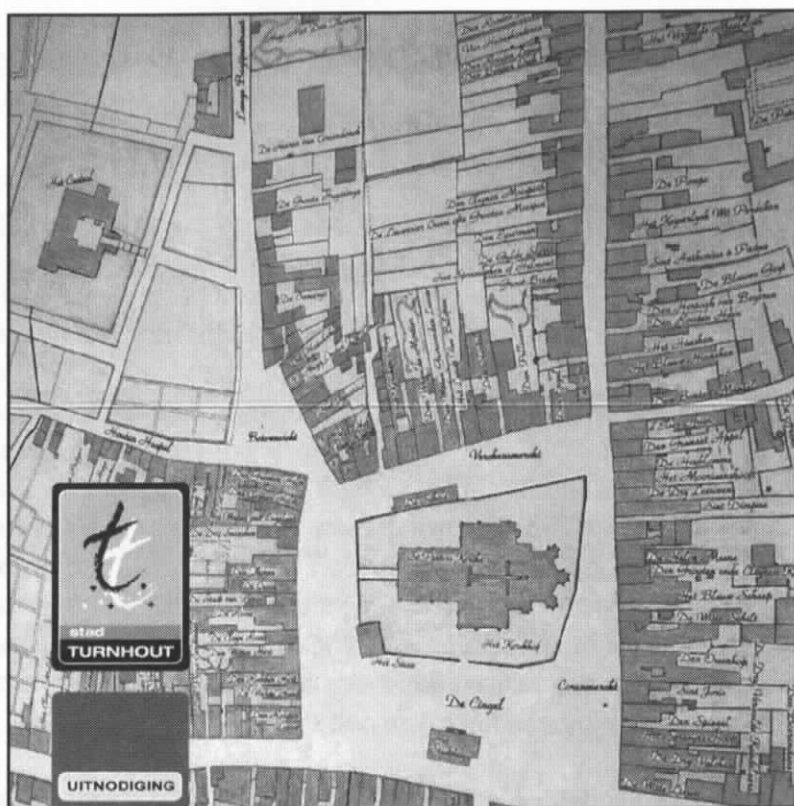
De Paterstraat als belangrijkste hoofdstraat telde er 65.

De Otterstraat samen met de Klinkstraat kende 45 huisnamen.

De Herentalsstraat inclusief met de Graatakker had er 34.

CORSENDONCA

CORSENDONCA

De Korte en Lange Gasthuisstraat ten slotte hadden samen een 30-tal huizen voorzien van naam.

Wat voor mij tijdens het onderzoek zeer boeiend was, was speculeren op de betekenis van de namen, waar stonden ze voor?

Voor een aantal huizen ligt de naam voor de hand; Dat *De Wildeman*, *den Tennen Pot* en *de Brouwcuyp* herbergen waren laat zich raden, maar wat met huizen die een plaatsnaam dragen, verwijzen die misschien naar een handelsroute of een link naar die plaats, verraad het de afkomst van de eigenaar? Ik denk vb. aan; *Het Wapen van Engelant*, *Cleyn Antwerpen*, *De Stadt van Parijs*, *het Hof van Ranst*.

Dierenamen waren ook zeer populair, het zal wel niemand verbazen dat het hert als Turnhouts symbool meer dan eens voorkwam. Zo was er het Vergulde Hert, de Rooden Hert en de Witten Hert.

Ook vele vogels als: De Valk, De Pelicaen, De Swaen en Den Arent. Het waren klassieke namen die je overal in Brabant wel tegenkwam.

Religieuze namen waren ook zeer in de mode; Den Engel, Sint Jan, Sint Barbara en Den Soeten Naem Jesus, zijn enkele voorbeelden.

Om dit rijtje af te ronden nog enkele mooie historische huisnamen met een folkloristische klank; De Steenen Verckenskoy, Den Ossenkop, De Bonte Coy, De Spinnekop, Den Selderbos, In De Hel, Den Grooten Muysennest, en Het Misverstandt.

En wat te denken van het pand aan de Gasthuisstraat 37 dat vanaf 1566 genoemd werd: 'De Seysie', waarvan zoals je

CORSENDONCA

misschien weet, iedere goede Turnhoutenaar er toch wel ergens eentje heeft liggen...

Het is maar een greep uit de 317 historische huisnamen die we hebben teruggevonden in de Turnhoutse archieven.

Namen ook waarachter een heel stuk Turnhoutse geschiedenis schuilgaat.

Zo verkoopt Pauwels Cornelissen op 2 januari 1591 aan Hans Canters en diens vrouw Cathrijne Geerts: een huysinge genaempt den Grooten Helm, gelegen oost de Cingule zuid aan de huysinge genaempt Den Cleynen Helm west Merten Peeter Geentkens en noord Sheerenstraet gaende naer den Houten Haspel. Het was op dat ogenblik al een gevestigde naam die reeds generaties bestond, want reeds in 1514 wordt in de cijnsregisters van Den Helm al melding gemaakt.

Als we even de verdere geschiedenis van de Grote Helm erop naslaan zien we dat de dochter van voornoemde Hans en Cathrijne de woning 22 jaar later doorverkoopt aan naaldenmaker Peeter Tiebouts. Nauwelijks 5 jaar later wordt de Grote Helm het eigendom van wijnverkoper Marcus Geertmans. Meer dan 40 jaar later, we zijn dan 1661 komt de woning in het bezit van een zekere Jan Maes. Zijn dochter Cathlijn huwde Jan Dergent. Deze familie zal lange tijd eigenaar blijven van dit huis gelegen aan De Vergulde Hoeck, zoals de plaats in de 18^e eeuw wordt genoemd.

Dit maar even om aan te duiden dat er achter deze oude namen ook mensen stonden. Personen die hier een hele tijd geleden leefden, werkten en handel dreven.

Een ander huis dat op 13 september speciaal de aandacht kreeg is de woning aan de noordkant van de Cingel aan de Verkensmerct wat de Turnhoutenaars van de 16^e eeuw kenden

CORSENDONCA

als 'De Hongerye' het huis van ketelaar Goeyvaert Goeyvaerts. Hiervan wordt melding gemaakt van 1544 tot 1607. Daarna verdwijnt deze naam spoorloos. Meer dan 70 jaar later duikt op dit adres plots een nieuwe naam op. Waarschijnlijk was er intussen een mooi nieuw huis gebouwd, het werd voorzien van een knappe en welluidende naam: 'Het Landt van Beloften'. Het was nu de woning van de familie Hofmeyers. De naam heeft nog lang geleefd, want in notariële akten uit de 19^e eeuw wordt deze nog steeds als dusdanig genoemd.

Huis nummer drie zoeken we in het dierenrijk. De koning der dieren was populair bij onze voorouders, zo hadden we hier De Dry Leeuwen, De Roode Leeuw, de Witte Leeuw en de Witte Gekroonde Leeuw, en allen gelegen op de Markt. We nemen de Witte Leeuw even onder de Loep. In 1558 is ook deze naam al een vaste waarde, als het huys wordt gekocht door Peeter Baeten wordt er melding gemaakt van een huys met stallen aan de merckt.

Tijdens de 17^e eeuw is er geen vermelding van deze huisnaam op dit adres. Een ander huis met brouwerij aan de noordkant van de Markt pronkt nu met de naam 'de Witte Gekroonde Leeuw'. Later echter in 1738 als dokter Paulus Joachim Louys ons gevisieerd huis aankoopt van zijn schoonouders lezen we in de aankoopakte 'seekere schoone en welgelegen huysinge genaempt den Witten Leeuw nu den Coninck van Pruysschen.' Dit is de eerste en enige vermelding in de archieven van deze laatste huisnaam. De familie Louys blijft eigenaar tot 1796 wanneer notaris Mermans de woning koopt en er zijn kantoor vestigt.

We hebben hier aldus twee namen voor hetzelfde huis, maar aangezien de Witte Leeuw reeds bestond in 1514 en meer dan

CORSENDONCA

200 jaar later nog steeds in het geheugen gegrift zat is dit de enige terechte naam die we vandaag hanteren.

Tot slot huis nr. vier, Ook een naam die bijna teruggaat tot zover onze bronnen reiken. In de 16^e eeuw was Het Groenhuis een huys hof met mouhuys gelegen aan de zuidkant van de Markt en eigendom van Hendrick Van der Heyden en Anna Lemmens.

Deze naam doet zelfs anno 2006 misschien nog steeds een belletje rinkelen.

Allemaal namen van mensen en huizen die vervaagd en verdwenen zijn met de tijd.

Door het laten herleven van de historische huisnamen komen misschien ook de mensen die erachter schuilgingen een beetje terug uit de mist van het verleden.

Marc Berrens

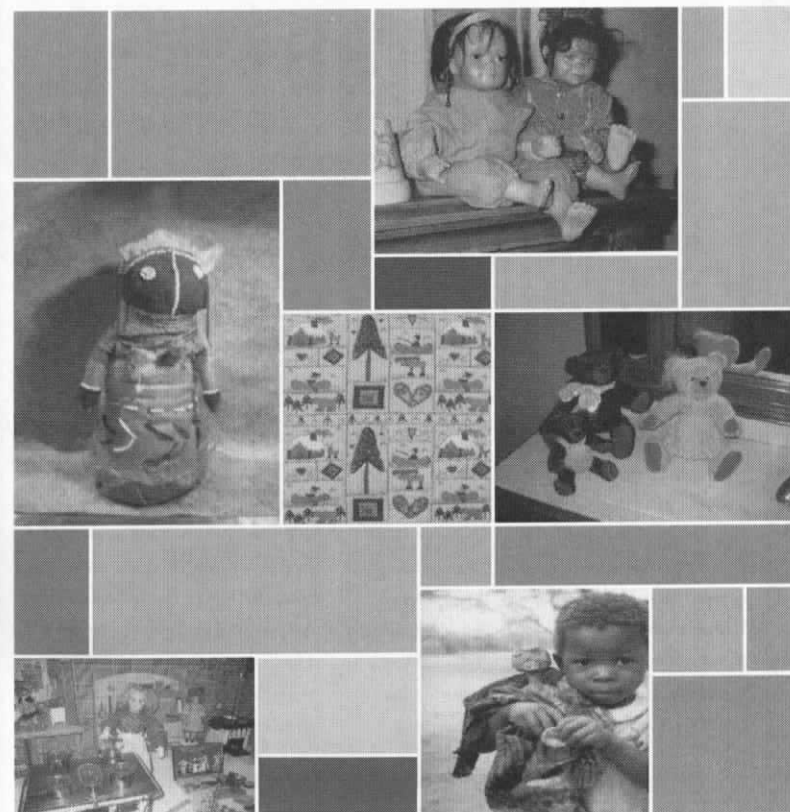
CORSENDONCA

Eindejaarstentoonstelling

Hofke van Chantraine

02/12/'06 t/m 07/01/'07

De wondere wereld van poppen en beren

Karakterpoppen en Patchwork van Maria Fleerackers. Beren van Rita Helsen. Poppenhuizen vroeger en nu. Kleurrijke verhalen van Afrikaanse poppen.

Hofke van Chantraine
Kerkstraat 46, 2360 Oud-Turnhout
tel 014-47 94 94 - fax 014-65 25 18
Meer info: www.hofkavanchantraine.be

Openingsuren tentoonstelling
Weekdagen: van 13.00 tot 16.00 uur
Weekend: van 14.00 tot 17.00 uur
Gesloten op 25/12/2006 en 01/01/2007

Oorkonde

Toegekend aan:

Victor Berrens

Als oudste bewoner van Rhoode

1 BERRENS Victor Petrus	91 jaar 0 dagen	*Rhoode 05-11-1915	<i>(op 05 november 2006)</i>
2 BERRES Theresia	90 jaar 125 dagen	*Rhoode 31-08-1780	+Rhoode 03-01-1871
3 DRESSELAERTS Francisca Constantia	90 jaar 86 dagen	*Geel 06-11-1885	+Rhoode 31-01-1976
4 DRESSELAERTS Josephus	89 jaar 237 dagen	*Oevel 17-08-1855	+Rhoode 11-04-1945
5 BERRENS Petrus Joannes	89 jaar 237 dagen	*Schorvoort 06-09-1889	+Mel 01-05-1979
6 VAN ROOY Wilhelmus Aloysius	89 jaar 213 dagen	*Poppel 26-06-1903	+Turnhout 25-01-1993
7 DRESSELAERTS Dymphna M. Elisabeth	88 jaar 203 dagen	*Rhoode 19-11-1911	+Rhoode 10-06-2000
8 COMPAENS Maria Elisabeth	88 jaar 74 dagen	*Retie 12-08-1767	+Rhoode 25-10-1855
9 VERHEYEN Constant Jozef	88 jaar 7 dagen	*Heihuisje 17-05-1910	+Turnhout 24-05-1998
10 HERTOGS Josephina Maria Ludovica	87 jaar 251 dagen	*Turnhout 27-07-1910	+Turnhout 04-04-1998
11 WUYTS Petronella	86 jaar 215 dagen	*Darisdonk 17-07-1865	+Rhoode 17-02-1952
12 VERACHTERT Maria Elisabeth	86 jaar 167 dagen	*Geel 21-02-1852	+Rhoode 07-08-1938
13 DRIESEN Joannes Baptista	85 jaar 315 dagen	*Rhoode 02-03-1802	+Rhoode 11-01-1888
14 DRESSELAERTS Franciscus	85 jaar 34 dagen	*Meerhout 16-05-1894	+Turnhout 19-06-1979

Aangeboden namens Heemkundekring
Corsendonca

Voorzitter: J. Sels
Secretaris: R. Cornelis

De oudste van Rhoode

Het was tijdens de eerste wereldoorlog op vrijdag 5 november 1915 dat in een klein huisje op de hoek van de Zandhoef te Rhoode het eerste kindje van Jan Berrens en Maria Smets werd geboren. De kleine kreeg de naam Victor Petrus of kortweg Vic Berrens.

Nu 91 jaar later woont Victor nog steeds in datzelfde landelijke gehucht van Oud-Turnhout. Een record!, want nooit eerder heeft een inwoner van Rhoode of Rooi zoals de mensen hier zeggen deze gezegende ouderdom bereikt.

Een goede reden om deze nog immer zeer actieve man én lid van Corsendonca een bezoek te brengen. Onze voorzitter Jan en medewerker Marc trokken op die bewuste zondag in november gewapend met een oorkonde naar Arselt nr 5.

Ondanks het feit dat het gehoor de laatste tijd wat minder is ontdekten we toch een zeer actief iemand die nog dagelijks in de weer is met het kappen en snoeien van bomen en hagen en zagen van hout, want werken is zijn lang leven.

Op rustige momenten trekt Vic zich dan weer regelmatig terug in zijn voorplaats om er ondermeer te lezen en gedichten te schrijven.

Na een gemoedelijke babbelen hebben we alvast een afspraak gemaakt om over negen jaar nog eens terug te komen.

Voor zijn overleden echtgenote Anna Janssen waarmee hij 56 jaar gehuwd is geweest schreef Victor dit gedicht;

Moeder

Hij is nu op ouderdom, en gaat een beetje krom

Is nog helder van geest, maar wat voor dement bevreesd

Hij had een goede vrouw, ze bleef hem altijd trouw

CORSENDONCA

Jan Sels voorzitter heemkundekring Corsendonca en Victor Berrens.

CORSENDONCA

*In goede en in kwade dagen, ze kon zeer veel verdragen
Kwam uit een groot gezin, dat was dan het begin
Ze zijn dan getrouwd, hebben een huis gebouwd
En een gezin gesticht, het was toen zo allicht
Dochters en zonen zijn gekomen, dat waren altijd hun dromen
Ieder van hen heeft zijn weg gegaan, en werken voor hun eigen
bestaan
Ze heeft voor hen veel gedaan, niets was teveel ze hield ze
saam
Toen ze in haar ziekbed lag, had ze nog de stille kracht
Ze zei tegen haar man, hou de kinderen bijeen zoveel het kan
En zorg ervoor als goede vader, maar weinige ogenblikken later
Is ze stil heen gegaan, hier van het aardse bestaan
Hun moeder is nu al lang dood, wat vaders oud worden vergroot
De kinderen komen steeds op bezoek, en houden vader nog
kloek
Hij woont nog steeds in eigen huis, maar er is nu veel minder
gedruis
Hij denkt soms terug aan zijn verleden, heeft voor zijn vrouw
dikwijls gebeden
Zij bouwde het familie leven, en heeft haar kinderen dat
meegegeven
Ze komen ook wel eens saam, en denken er soms nog wel eens
aan
Wat voor een moeder dat voor hen was, toen ze stierf was ze
nog kras
Haar man zal nooit vergeten, wat zijn vrouw heeft geleden
Vader woont nog alleen in eigen huis, en draagt soms een zwaar
kruis.*

De oorlog van Jan Van Den Avoort

Deel XI

Maandag 4 juni 1945

Rond 3 uur in de morgen word ik dooreen geschud. "We zijn de laatste weeral, voor uit makker", sakkert Toon en meteen sleurt hij onze dekens van ons lijf. Sluis meende ons juist wakker te komen maken en krijgt daarvoor onze dekens op zijn kop gesmeten. Frau Schulze en de andere vrouwen zijn ook reeds op. Zelfs de Serviër die de laatste dagen met een gekwetste knie zat, wil ons afscheid ook niet missen. Het is nog flink koud en de zon moet nog opstaan. We eten onze boterhammen uit de hand al weg en weer lopend op. De dekens worden snel uitgeklopt en netjes opgetaste. De wekker wordt achter op de wagen geplaatst zodat we onderweg steeds kunnen zien of we het tempo wel aanhouden om rond 6 uur in Havelberg te zijn. Als allen en alles klaar is wordt de wagen buiten geduwd. We drukken allen de hand van de vrouwen en hartelijk bedanken we Frau Schulze die ons zulke gastvrijheid heeft laten beleven. Frau Schulze weent van aandoening. We moeten haar schrijven zo snel we kunnen. Hoe onze reis is geweest en onze thuiskomst. Ze vraagt voortdurend wenend of we haar niet zullen vergeten en naar de foto's die we genomen hebben samen met hen. Eindelijk geraken we weg. De mannen met de wagen zijn al op de baan. Het komt ook ons aan het hart bij dit afscheid en Sluis vraagt me. "Of ik het kan geloven? Toen we hier kwamen vragen om te slapen, wilde ze eerst weigeren en nu weent ze gemeend omdat we vertrekken. Maar we hebben ons zeer goed gedragen", voegt hij erbij. En nu vooruit, de mannen wachten

op de baan. Zoveel mogelijk samen blijven. Piet heeft de papieren. Hij moet maar op de wagen gaan liggen als hij niet meekan. Wat hij echter niet doet. De rest, buiten Piet, zullen om beurten de wagen trekken. Fluitend en gezwind bolt onze wagen tussen de mannen over de baan in de grootste stilte van de natuur. We maken zelfs de vogeltjes nog wakker. 5 Minuten voor de vermoedelijke tijd zijn we in Wulkau. Geen levende ziel is er te bespeuren, alleen de wacht voor het Kommandatur die half slapend in de deur hangt. Bertje, Toon en Peeters gaan er met ons bewijs naar toe, wat hier niet meer nodig volgens de Rus. Ze mogen van de Rus ieder een dikke sigaret draaien. Er liggen hier ook flinke peuken. De rokers zijn overeengekomen dat niemand van de aflossers vóór de wagen mag lopen. Zij kunnen "bukken" achter de wagen. Onze rit mag door niets verhinderd worden. Af en toe zien we een van de mannen uit zijn gareel duiken naar een grote "buk". Vlak buiten Wulkau zien we het "appel" maken van een Russische compagnie. Daar moeten we mee lachen als we zien hoe bij een bevel de éne soldaat links den andere rechts draait om zich dan in alle geharrewar te rangschikken. Het zijn pummels van soldaten. Ze zijn even lomp als dat ze bruut zijn. Aan een hefboom moeten we stoppen. We mogen er niet door van de wacht. Piet haalt zijn papieren boven en laat het de Rus te lezen zien. Deze doet alsof hij leest maar we zien allen heel goed dat hij niet kan lezen. Wel 5 minuten bekijkt hij het papiertje waar amper 2 zinnen op staan. Hij schudt neen. "Naar Commandant", laat hij ons verstaan. Maar dit tijdverlies om terug naar de kommandantur in Walkau te gaan, waar de Commandant nog slaapt kan ons de trein doen verspelen. "Toon nu uw Russisch", gebied Bertje aan Franske. "Bij Annastaria, wist ge wat ge moest zeggen, leg het hier nu ook maar uit". Franske preutelt wat tegen "dat hij tegen die Russen over zoiets nooit praat" Hij

CORSENDONCA

begint toch tegen de Rus en legt hem uit dat we alle controle doormoeten zonder last. Dat dit bewijs geschreven is door de Commandant van Kamern enz. De Rus bekijkt nog eens het papierken en gebiedt dan terwijl hij de hefboom opheft. "Dawai job fojemat". Onze koers gaat in snel tempo verder. Het tijdverlies moet ingelopen worden. Hier is anders ook flink gevochten geweest en 100 meter van de baan zien we de dijken van de Elbe, de stroom die ons scheidt van de bevrijding, want we leven nog niet zoals we het verlangen. Langs de baan staan nog vernielde auto's en munitiedozen en de fruitbomen zijn flink beschoten geweest. Zo trekken we Sandau binnen. Steeds gejaagder, doch we weten dat de colonne uit Havelberg naar Maagdenburg nog niet weg is want dan moet ze ons passeren. Om halfzes zijn we op het gewezen kerkplein van Sandau. We kunnen er nog zijn als we rechtdoor kunnen. In Havelberg zullen we ons wel op de camions plaatsen zo we kunnen. Het "bukken" is gedaan. Ieder heeft zijn doos reeds vol en nog meer. Franske die nu afgelost is en nu zijn buit sorteert komt tot de ontdekking dat hij tijdens zijn grote haast in Sandau in een plas water meende een hele sigaar te vinden nu een stuk hout vast heeft. Hij wordt flink uitgelachen, doch hij trekt het zich niet aan. Voorwaarts gaat de tocht. Piet strompelt moedig mee, steeds leunend op een van onze schouders als het wat te snel gaat met de wagen vooraan. Als we in Havelberg binnenrijden zien we met verlamd hart de eerste camions met Fransen de baan oprijden.

Zou het toch te laat zijn? De Fransen zingen en zwaaien met hun vlaggetjes en moedigen ons aan sneller te zijn. Misschien kunnen we nog mee. Er wordt gelopen met onze wagen. Piet vergeet zijn zere voeten en hinkt mee. Er komt geregeld een wagen doorgereden. Als we nu maar tussen de colonne door over de enige brug kunnen en dan door het 100 meter zéér

CORSENDONCA

smalle straatje. Het enigste dat ons tot boven op het bergplein kan brengen. Vooruit nu het gaat er om. Reeds rijdt een camion met de Belgische vlag versierd voorbij. De Belgen roepen. "Vooruit nog wel 40 camions staan er, misschien gaan de Hollanders vandaag nog weg". Alles hangt er dus vanaf voor ons. We komen voor de brug en tussen 2 camions in zijn we erover geraakt, nu het straatje nog. Daar wordt snel gehandeld en beveelt. Het is een straatje vol met bochten een goede 100 meter lang dat uitkomt op de brede baan. Er kan slechts hier en daar afgezet worden zo smal is het. En wij moeten er door. De camions rijden er zeer traag door. Op één der camions zitten voor de Coolen 3 bekende Turnhouters. Onmiddellijk geeft hij ze te horen dat ze bij hem thuis allen gerust moeten stellen en die moeten dan de families in Ravels verwittigen want zij zullen misschien nu niet meer mee geraken. Dat is klaar. Wij verdelen ons. Op iedere bocht één man die teken doet wanneer we met onze wagen 10 meter vooruit kunnen. Onze dienst werkt als de beste politie voorschriften. Doch de camions volgen op elkaar en wij kunnen niet meer verder. Half het straatje zitten we vast. Ik en Toon lopen binnendoor naar boven om te zien of we er nog geraken. Intussen is de laatste camion vertrokken. Het wenen staat ons dichter bij dan spreken. Alles voor niets. Maar kom, vooruit. Boven hebben we gezien dat er nog vele Hollanders lopen die morgen vertrekken. Dus geen moed verloren en ons plan trekken. Traag trekken we nu onze wagen tegen de steile helling naar het plein. Hadden we 5 minuten vroeger geweest waren we door het straatje geweest en hadden we nog mee gekund want er werd niet gecontroleerd boven. Alle Belgen mochten mee die er waren. Op het plein vindt de Miel nog een portefeuille met honderden marken en franken van een vertrokken Belg. Daar hebben we niks aan. Wanneer zullen we weg geraken. Boven op het plein weten we niet goed

CORSENDONCA

wat we moeten doen. Rond de middag besluiten we van een leegstaand huis te betrekken vlak voor de Commandant, zodat we gedurig het laatste nieuws zullen zien en weten. Peeters en ik onderzoeken het eerst en vinden er een hele zak met tabaksbladeren. De grootste schat. Dadelijk worden alle "bukkers" waarvoor we een uur geleden nog zo naar uitkeken weggesmeten en gezondere tabak gerookt. Het huisje wordt wat uitgeveegd en opgeknapt en betrokken door onze familie. Alles blijft echter ingepakt staan voor ingeval er camions moesten komen. Er komen nog meer Belgen te laat en in de namiddag zijn er met onze familie reeds met in de 20 man. Samen wordt naar de Commandant gegaan. Een kleine dikke, vinnige man met gouden tanden en die vlot Duits spreekt. Er wordt bekomen dat we ingeschreven worden zodat we 's avonds ons rantsoen ook krijgen zoals de andere "Westarbeiders". We zullen ook met de Hollanders mee kunnen morgen. De trein die naar België of Holland rijdt moeten we in Maagdenburg zelf maar zoeken te vinden. Dat speelt voor ons geer rol. Al komen we in Holland aan. Van daaruit is het voorst kinderspel om in België te geraken. Zijn we vroeger smokkelaars geweest of niet. Als we 's avonds ons rantsoen gaan halen voor 20 man ineens, bestaat dit uit 600 gr. brood per man en 5 kg vlees recht van een koe en klomp zout, voor ons ook als goud na zolang zonder gezeten te hebben, een tablet ersatz kaffee en een grote doos met havermout. Bij ons thuis wordt het gedeeld met de andere Belgen waarvan er ene getrouwd is met een Duitse en die een kind hebben. Hij had vandaag mee moeten vertrekken, maar ze woonden te veraf en ze kwamen te laat. Het brood van de Russen ziet compleet zwart. Het is plat van binnen en nog dubbel zo zuur als het Duitse. We lopen Havelberg eens rond en bemerken dat hier veel Russen gesneuveld zijn alhoewel er weinig schade is buiten de bruggenstreek. Op een plaats of

CORSENDONCA

drie bemerken we een hoop graven van 6 à 10 soldaten keurig versierd met bloemen en steentjes. Bovenop staat een vierkante spitse zuil waarop een gele ster is geplaatst. De zuil zelf is bloedrood geverfd. De namen kunnen wij niet lezen. Als we terug zijn uit het stadje is er een bericht uitgehangen waarop staat dat er morgen vroeg om 6 uur weer een colonne vertrekt met de rest van de Hollanders en de Belgen. Dus gaan we morgen nog weg geraken. Met een slag zit de stemming er weer in. Er moet muziek gemaakt worden en er wordt gezongen tot om 22 uur één der Russische wachten beleefd komt zeggen dat er stilte moet heersen. Het valt ons moeilijk om ons kalm te houden. Het is bijna 24 uur eer allen zwijgen en proberen te slapen want al is de dag dan nog zo afmattend geweest, het geluk van morgen misschien weg te geraken is te gejaagd. Miel kan echter niet geloven dat we zullen vertrekken. "Ik geloof nooit dat wij Duitsland mogen verlaten", is steeds het gezegde van hem waarop ik al meermaals heb gereageerd. Nu stomp ik den Toon in zijn ribbenkast en zeg hem. Dat we binnen drieweken thuis zijn en misschien zelf deze week nog". "Laat me gerust en slaap", antwoordt den Toon brommerig.

Dinsdag 5 juni 1945

Om 4 uur is er geen enkele meer in slaap. We hebben nog tijd genoeg, op minder dan 10 minuten kunne we vertrekken als het moet want de camions komen voor onze deur staan. Er is niets aan de doen, om 4 uur in de morgen wordt er muziek gespeeld. Eten wordt niet veel gedaan, we hebben geen honger, onze maag is vol van geluk en spanning. Waar gaan we vanavond zitten? Om half 6 staat heel het pleintje reeds vol met bagage van Belgen, Hollanders en ook Italianen. We zien de gekste figuren. Hollanders voeren cabaretliedjes en nummers

CORSENDONCA

op en weldra lopen ze in de straat rond met alle soorten muziekinstrumenten. Bij ons zijn er bij wiens hoed alleen maar bestaat uit de Hollandse driekleur. Wij nemen afscheid van onze Hollandse makkers die in een andere groep zijn ingedeeld. Iedere groep is 25 man en zal één camion bezetten. Verlangend wordt naar de hoek op het plein gekeken waaruit de auto's zullen komen. Het wordt spannender en gejaagder naar gelang het 6 uur wordt. Er komt echter niets. 6 Uur is reeds voorbij en niets te zien. Het zingen houdt op. Iedere keer er een autogeronk wordt gehoord gaat ieders hoofd naar den hoek met telkens een teleurstelling. Ze zijn het niet!!! Het wordt 7 uur, nog niets. Allen blijven staan. De auto's kunnen nog komen. Er kan met hen onderweg iets voorgevallen zijn. Ook de Russische chauffeurs zullen niet vroeger uit hun bed komen om ons te vervoeren. Zulke veronderstellingen worden gemaakt.

8 Uur. Nog steeds niets te zien. Velen trekken zich reeds terug, ze verwachten geen auto's meer. Wij hebben nog tijd maar 't verveeld ons geweldig. We trachten ons te amuseren met de kleine bengel van het Belgisch – Duits paar. De vrouw is erg geschminkt en alzo wel knap. De Russische commandant wordt ook zenuwachtig. Hij is echter ook vaderlijk. Hij neemt de kleine in zijn armen als deze aan zijn broekspijpen trekt. De Duitse vrouw durft hem niet te weerhouden.

Bertje schiet plots vooruit als hij ziet dat Duitsers zich van onze wagen, die leegstaat voor ons eendaags huis, wil meester maken. “ We hebben hem misschien nog nodig”, roept hij tot ons. We gaan er met een paar man naar toe en leggen de Duitsers uit dat ze hem kunnen hebben eens dat we weg zijn. De zelen zijn reeds geleend. Om 9 uur krijgt de Commandant bericht dat er enkele camions misschien nog voor 14 uur kunnen komen. Later met meer en zeker morgen vroeg om 5 uur.

CORSENDONCA

Nu trekken allen het af. Van iedere groep blijven er een paar man achter, ingeval er toch nog iets van vertrekken zou komen. Wij kruipen terug in ons huis. We kunnen van daaruit ook alles in de gaten houden.

We vervelen ons nu. Gaan wandelen durven we niet te wagen. We zullen dan maar wat petatten schillen die we in een zak mee hebben genomen vanuit Kamern. Doch de zak is reeds half gestolen, evenals de kookemmer en de tentzeilen waar we opsliepen. De Duitsers zijn er ook snel bij in zulke dingen. In feite kunnen we ze geen ongelijk geven. “Maar dat ze niet meer terugkomen terwijl ik hier nog ben, of het zal er stuiven”, roept Kobus. Er komt echter geen camion door zodat we 's avonds weer ons rantsoen kunnen halen, 't zelfde als gisteren. Nu maken we nauwer kennis met de andere Belgen van onze groep. 't Ketje, van Brussel, een plezante kerel wordt als groep leider voor onze groep aangesteld. Hij moet daarmee voor alles zorgen. Hij vertelt ons dat hij met den “buut”(boot) van Berlijn is gekomen samen met een andere Belg en zijn vrouw. De getrouwde Belg deelt ons zijn verblijfplaats mee en vraagt of we hem willen komen verwittigen als er camions komen. Wat wij willen doen. Nu wordt er vlees gebakken en weer gegeten want we krijgen honger, en ook naar meer geluk. Na een kleine avondwandeling in het stadje liggen we weer in het strooi. Het is plezant maar niet meer zoals gisteren. In het vertrekken morgen, geloven we niet zo vast meer. Het is toch weer laat eer we inslapen want onze Hollandse makkers zijn weer komen buurten en slapen.

Woensdag 6 juni 1945

Om half 5 liggen we nog in het stro. We staan niet op of we moeten de camions horen wordt besloten. Maar meteen staan

CORSENDONCA

er toch al anderen op. Geen rust. Ze kunnen komen. Buiten staat weer alles klaar. 5 Uur ieder van ons staat ook klaar. We wandelen eens buiten. Zullen we vandaag weg geraken? Het is 6 uur en weer niks. Bij de Italianen is lawaai ontstaan. De Commandant gaat zien wat er gaande is en we horen hem dadelijk losbarsten tegen een Duitse vrouw. Zij kwam van de Italianen haar wagentje terug eisen waarop deze hun bagage hadden staan. "Duitschers haben hier nichts mehr zu nehmen", brult de Commandant en de vrouw kan weg. "Zo is deze Commandant", zegt een Hollander naast ons. "Verleden week namen Hollanders een kip bij een Duitser weg en die ging deze aanklagen bij de Commandant. Hij doet de Hollander halen en gaat met hem naar de boer zijn huis. Deze legt den diefstal uit denkend dat de Hollander zal gestraft worden, doch kijkt nog viezer als de Commandant aan de Hollander vraagt hoeveel kippen ze feitelijk nodig hadden en gebiedt hem het tekort aan te vullen en ze dadelijk mee te nemen. De Duitsers worden hier behandeld zoals ze het zelf hebben voorgedaan".

Rond 8 uur komt de Commandant melden dat het transporteren voor enkele dagen uitgesteld is. Er zullen geen camions komen. Hij zal wel laten weten wanneer er weer vertrokken wordt. De Italianen moeten allemaal naar Kliets vertrekken van waaruit zij dan weg zullen worden gevoerd. Het grootste deel trekt nog eens teleurgesteld af. Wij hebben ook zoveel praat niet meer. De Italianen betrouwen de zaak nog minder als wij en raadslagen onder mekaar en blijven staan. Ze willen niet weg uit Havelberg. De Commandant wordt kwaad als hij ziet dat ze niet horen willen en gaat zelf bevelen van te vertrekken. Een Italiaan die waarschijnlijk vroeger met de Duitsers in Rusland gestaan heeft en veel Russisch praat, begint tegen de Commandant uit te vallen. Deze antwoordt met een vuistslag waarop een vechtpartij ontstaat. De Commandant tegen de

CORSENDONCA

Italiaan. De anderen Italianen zien het gevaar dat er kan uit voortspruiten en zetten de twee uit elkaar. Nu is de Commandant woedend en brult als een Duitser. Hij haalt er heel zijn manschappen bij met de wapens klaar. De paarden worden van stal gehaald en nu kunnen de Italianen zonder één uitzondering samen in colonne vertrekken, met van voor en vanachter, alsmede langs beide zijden bewaakt door Russen, juist als krijgsgevangenen in de tijd. Vooruit nu onmiddellijk. De Russen krijgen bevel om diegenen die trachten achter te blijven of te ontsnappen onmiddellijk neer te schieten. De Italianen, anders zo snel heet gebakken en opvliegende mannen hebben nu tijd om mee te kunnen. "Die mannen wilden met camions vervoerd worden naar Kliets", verhaalt de Commandant. "Er zijn geen camions vrij, anders hadden ze wel voor het transport kunnen komen ook, daarbij het lager in Maagdenburg zit vol. De treinen naar het westen kunnen nog niet geregeld rijden om reden van de vernielingen onderweg". We bedanken hem voor deze inlichtingen en besluiten van ons huisje nu maar huiselijker in te richten voor de tijd dat we nog zullen moeten blijven. We vegen alles kraaknet buiten. Het stro waarop we sliepen wordt op de mesthoop gesmeten. We gaan goed slapen voortaan, want in de plaatsen waar de Italianen verbleven, een kasteelboerderijtje, ligt het vol met matrassen, dekens en ijzeren beddekens. Per 2 man halen we ieder ons nodige daarvan en tegen de middag staat heel ons huis vol met bedden evenals boven in de kamer. Na het eten zullen we ze eens proberen of ze goed slapen. In de keuken is nog juist plaats voor een tafel en om er langs te gaan, voor de rest moeten we in het bed zitten of liggen. We zetten de ramen die uitgeven op straat allebei wijd open om zo de Kommendantur te kunnen in het oog houden. Bij ieder nieuw uitplakken van een papier schieten we er dadelijk met enkele mannen naar toe om het nieuws te lezen.

CORSENDONCA

Zo hebben we vandaag reeds gelezen dat er haarkappers en beenhouwers worden gevraagd evenals cabaretartiesten. Tegen avond wordt er weer nieuws uitgehangen en we lezen dat er voor 10 juni geen transporten meer zullen vertrekken, daarna kan het weer iedere dag zijn. Meteen weten we dan ook dat we deze week niet in België zullen zijn. De Miel valt mij aan met te zeggen dat hij toch wel gelijk zal hebben. Toon helpt hem met te zeggen. "Jan ziet alles te veel langs de goede kant al zijn we dat niet gewoon en dat zal zo blijven zolang we in Duitsland zullen zitten" zegt hij. Ik laat me niet neerslaan en blijf volhouden dat we binnen 14 dagen thuis zullen zijn. "Ik zal aftellen", antwoordt Toon. "Verleden week nog 3 weken, nu nog 14 dagen. Ik hoop dat ge gelijk hebt. Is het niet dan moet ge mij niets meer komen vertellen". Jefke Coolen trekt weer zijn vies gezicht van altijd en zegt moedeloos kwaad. "Ik zal het pakje tabak dat ik voor de overtocht over de Elbe beloofd heb en reeds 3 dagen in mijn zak heb zitten gehad, maar terug in mijn valies steken. We gaan toch nooit meer naar huis", en gooit zich willoos op zijn bed. Bertje denkt daarmee weer aan die goede Belgische tabak en samen met Peeters plagen ze nu Jefke. "Dat hij dan gerust nu zijn tabak maar moet geven anders raakt hij hem nooit kwijt". Jefke draait zich woedend om en antwoordt niets meer. Zijn hoofd zit vol met thuis en het maar niet weg kunnen uit Duitsland. Arme jongen, dat hij het zich zo hard aantrekt. We troosten hem zoveel we kunnen doch het helpt nies. Voor ons is het ook geen plezierig leven. We zijn dezelfde doolaards als hij. "Nog erger", zegt Bertje. "Wij roken graag een goede sigaret en hebben geen goede tabak. Gij bezit dat en rookt niet. Toe Jefke, geef ons het pakske", niets helpt. Wij gaan buiten zitten. 't Is een prachtige avond en we houden het spel der Russen en Russinnen in de gaten die aan het leren velo rijden zijn. Het zijn de Russinnen nog die op het bureau

CORSENDONCA

bij de Commandant zitten. Af en toe zien we ook een valpartijtje en lachen ons dan slap. Zulke grote mensen die nog geen velo kunnen rijden. "Doet ze echter maar eens na in het paardrijden, dan lachen zij met ons", verzekert de Miel. En dat moeten wij toegeven, daarin zijn zij zeer bedreven. Als 't bijna donker is rijden 3 Russen en 3 Russinnen uit. "Ge moet zien Jan hoe die vrijen op de velo. Bij ons rijden we naast elkaar en de armen op de schouder. De Russen doen dat anders die rijden achter elkaar, eerst de jongen en zo'n 20 meter daarachter het meisje", lacht den Toon. "Ik heb dat gisteren in de gaten gehad en nu doen ze 't zo weer". Hij heeft gelijk, maar of het zo in Rusland zal gaan, weet hij zo min als ik en daarover vertelt Franske een beetje. Volgens dat Anna het hem in Berlijn heeft uitgelegd. De Miel valt hem eerst in de reden. Dat hij Annastasia en nog twee anderen Russinnen gezien heeft in Kamern. Zij waren verloren gelopen en gingen terug naar Berlijn. Ze vroegen naar ons, maar er was niemand thuis en toen zijn ze voortgetrokken. Die hadden we nog wel eens willen zien en hierop vertelt Franske hoe in Rusland wordt verkeerd. De mensen wonen daar soms uren van elkaar en er zijn geen velo's zoals bij ons. Dat geloven we graag en zien het genoeg aan de Russen hier die allemaal willen velorijden en het nog moeten leren. Ze weten niet eens hoe ze een band moeten bijpompen als hij plat staat. "Anna had in Rusland ook verkeerd, toen ze 15 jaar was. En eens toen haar "cavalier" thuis kwam was het 's avonds te slecht weer om naar huis te gaan. De jongen moest bij hen blijven slapen. Bij haar vader en moeder. We schieten allemaal in een onbedaarlijke lach. "Bij die vader en moeder slapen", lacht Peeters. Ik zou om de dochter gaan". Franske weet nog meer. "Anna en al die meisjes in Rusland", zegt hij "die slapen bij hun broer of zuster tot ze trouwen. Anna was 19 jaar en sliep nog altijd bij haar broer en zo is dat daar de gewoonte had

CORSENDONCA

Anna gezegd". Wij weten er niets van. "Zulke gewoonte zou ik niet willen meemaken", lacht Toon. "Bij een ander zijn zuster dat zou nog eens kunnen gaan, maar bij uw eigen zuster slapen". Franske verdedigd echter zijn gezegde. Zo kruipen we al vertellend en zingend in bed tot de Rus ons weer komt vermanen voor ons lawaai. Daarop slapen we dan weer in.

Donderdag 7 juni 1945

Vandaag wordt het bijna 10 uur eer we wakker zijn en opstaan. We moeten opstaan van de Commandant die op inspectie is. "Het is hier wel zuiver, maar jonge kerels mogen zolang niet in bed blijven liggen. Binnen een half uur kom in terug en vind ik jullie zo nog zult ge wat anders zien". Als hij dat heeft gezegd praat hij nog wat in 't Russisch tegen zijn ordonnans over "Rabotta" (werken) en ze vertrekken. Onmiddellijk is iedereen te been en maakt dat hij weg is. We hebben van werken horen spreken. Tegen de middag zijn allen terug om te eten. Er is geen Rus geweest dus valt er niet te werken vandaag. Na het eten gaan we achter den hof het groot protestantse kerkhof eens afzien. Dat mooi onderhouden is geweest maar nu flink beschoten is geworden. Er zijn ook vele verse graven. Als we dat afgezien hebben willen Toon en ik thuis een kaartje gaan spelen. We lopen echter recht in de armen van een Rus die werkvolk zoekt. Hij moet 50 man hebben die een paar uurtjes moeten meehelpen. Ontsnappen gaat niet meer, er is niemand anders thuis behalve de Coolen die ziek te bed ligt. We verstaan direct dat de rest van onze familie het Russische plan had ontdekt en de benen heeft genomen. We zullen straks wel horen waar ze zijn. De Rus neemt ons mee naar een troep andere jongens, bijna 50 en daar treffen we Peeters nog aan. "Dat wil treffen, dat ze ons drie weer juist hebben. Door mijn lot zijn de

CORSENDONCA

anderen ontsnapt", vertelt hij. "Piet, Bert en Schimmel konden nog juist naar boven kruipen en daar zocht de Rus niet. Vervecken en de anderen weet ik niet meer, die zitten misschien ons ook vanuit hun schuilplaats uit te lachen". Na die uitleg van Peeters trekken we af, een 45 man, meer kon de Rus er niet pakken. Dus kennen ze hier ook al van werkontduiker. "In het vervolg gaan we ons verstoppen op het kerkhof", zegt Toon. "Als er nog te werken valt en wat zullen we nu moeten gaan doen. Zulk warm weder en zo weinig klederen aan, als we maar in de buitenlucht mogen blijven en niet naar dat meelfabriek moeten". De Russen nemen ons overal mee heen. Aan de haven moet een wagen met meelzakken gelost worden. Enkele mannen blijven daar. In een zijstraatje zijn we den Toon kwijt. Ontsnapt. Wij kijken uit voor onze beurt doch hebben geen kans. Ze nemen ons mee in een schoolgebouw. Het werk wordt verdeeld. Duitse verbrande auto's en de stalmest van de Russische paarden moeten we opruimen. Hooi bijhalen en dan het schoolgebouw opruimen waarin vroeger een bureel geweest is van de "Volkssturm". Al de beddekens moeten naar beneden gesmeten worden, dat is plezant. Allen vallen stuk en weldra zijn Duitse vrouwen daar om het hout. Ze kopen het van ons voor sigaretten of tabak. We gooien dan ook alles over de muur. Peeters doet de handel en ik lever. De Russen hebben het ontdekt en het is gedaan. De vrouwen moeten het hout terugbrengen en de Rus schiet in de lucht om ze bang te maken. Als we daarmee klaar zijn moeten we opruimen en dan zullen we tabak krijgen als loon. "Dan blijven we tot het einde", besluit Peeters. Bij het vegen vind ik een ring waarvan ik niet weet of hij van zilver is. Hij heeft een edele klank en is gemerkt E.H. 358. Ik steek hen aan mijn vinger om hem niet te verliezen. Verder vinden we in een bureau nog goed sigarettenpapier en dat is veel waard. Straks nog tabak. De Russen houden ons echter

CORSENDONCA

lang. We moeten alle rommel opruimen en opstoken. "Binnen enkele dagen komt de generaal naar hier logeren", vertelt een Rus. Het is al aardig donker. We hebben reuzenhonger, eindelijk zijn we vrij. Eerst onze beloning. Ieder krijgt een handvol tabaksbladeren van de Rus. Maar we zijn weer niet van gisteren, en nemen een drie tal handsvolle tabaksbladeren die we onmiddellijk in onze broekzak weg steken. "Had ik nu maar meer broekszakken", fluistert Peeters. En als een Rus zich bemoeit met een Hollander die zelf zijn rantsoen neemt, zijn we met een heel grote handsvol de pijp uit. Buiten steken we alles achter ons hemd en gaan dan met heel de Colonne buiten. "Zo hebben we toch nog iets verdiend", zeg ik tegen Peeters. "Zulke uilen zijn we ook niet hé Jan. Hier hebt ge een paar Duitse sigaretten voor dat hout. En of de anderen thuis nu nog zo hard zullen lachen, wij met onzen tabak", is zijn antwoord. Thuis eten we dadelijk ons buikje rond en delen enkele tabaksbladeren uit. Ik deel met Toon, Bertje, Vervecken en Stan. Peeters met enkele anderen. De rest houden we zelf. We hebben er voor gewerkt. In ons bed wordt weer alles plezant en goed geroekt. Daarop gaan we de nacht in.

Vrijdag 8 juni 1945

Rond 8 uur is iedereen bezig met werken, petatten schillen. De koks zijn vlees klaar aan het maken en havermoutpap, meer water dan iets anders. We zien een Duitser uit een gesloten schuurtje komen met bedspreien waaronder wij er van denken dat die gestolen zijn terwijl wij op de camions wachten. Toon wil hem ophouden maar wij raden het hem snel af. Als hij op straat is gaan wij het schuurtje controleren. Het grote hangslot is direct geforceerd. "Mannen van staal", lacht Toonie en we stappen of liever we willen binnen gaan maar kunnen niet want

CORSENDONCA

het kot zit opgestapeld met roofgoed. We vinden er onze petatten, zelen en nog meer vermiste dingen terug benevens nog veel andere dingen waarvan wij nu het beste voor ons toe-eigenen. De Duitser komt echte terug en verrast ons. Valt hevig uit maar wordt als een bange hond als we hem eens duchtig de les spellen over zijn stelen, en dat hij rustig moet zijn of we zullen eens Russisch gaan praten aan de overkant van de straat, en dan het schuurtje zullen vernielen. Hij verontschuldigt zich dat hij niet wist dat dit van ons was en vraagt of we alles zullen vergeten. Dat beloven we omdat we reeds te veel plezier hebben als we hem met hangende staart zien afdruppen. Zijn schuurtje blijft ter onze beschikking met heel zijn inhoud. We zullen vanavond eens lekker op wol slapen. Hij is pas weg of een vrouw komt beleefd en bang in de keuken. Het is haar huis verteld ze en er is reeds veel uit gestolen voor dat wij er in kwamen. Nu zou ze willen vragen of ze het glazen kastje mag komen halen, want als wij eruit vertrekken wordt misschien ook dat nog gestolen. Daar wij het toch niet gebruiken en die vrouw fatsoenlijk en beleefd erom vraagt, krijgt ze het onmiddellijk terug. Zij zal het met onze wagen vervoeren en als we ze dan nog helpen zal ze tabak meebrengen. Nu moet ze alleen maar kijken en het kastje ligt reeds op de wagen, maar de Commandant komt af. Ze krijgt geweldig naar haar kop evenals wij. Hij gelooft haar niet. Eerst moet ze een bewijs hebben van den bürgermeister of het wel echt haar eigendom is. Het is werkelijk van haar want een half uur later heeft ze de papieren reeds. Blij rijdt ze ermee af. We krijgen de vermaning van de Commandant van niets meer aan Duitsers af te staan. Tegen de middag is de vrouw terug met onze wagen en tabak. Nu gooien we zelf reeds gezochte peukjes weg, peukjes waar verleden week nog zo naar gezocht werd en gedoken werd. Na het eten als we in de zon liggen, want vandaag moeten de

CORSENDONCA

Fransen werken, komt een Belg uit Antwerpen een praatje slaan en zijn vlees halen. Als hij ziet dat wij zo dapper roken bekend hij dat hij dat niet meer bezit. Onmiddellijk wordt hem tabak aangeboden en hij rookt ook smakelijk. Hij wil echter een voorraad hebben voor op de reis en vraagt of er geen van ons geen tabak wil ruilen voor schoenen. Het zijn nieuwe schoenen, maat 45 en mooi bruin. Daar er geen andere makkers nog tabak kunne missen, kan ik gerust ruilen daar ik nog tabak genoeg heb. Een kwartier later bezit ik een paar nieuwe schoenen en heb nog tabak genoeg voor mezelf. Wie weet bezit ik in België nog wel iets? We gaan in het gras liggen voor de deur op het plein om bruin te branden. Toon, Peeters en ik liggen naast elkaar. Van rust is geen spraken. Het duurt niet lang of Toon is aan het worstelen tegen mij en 't spant er. Na een kwartier moet ik me toch geven. We zijn allebei zuiver op. Nu durft de Peeters de Toon aan, en hij laat niet af. Den Toon wint weer. Hij voelt zich enorm en wil er wel twee pakken van de andere makkers. "Ons twee niet meer hé Toon", lacht Peeters. "Want dan eet ge weer gras"! Er is vandaag voor het eerst een ordedienst door de Russen ingericht. Op den hoek van het straatplein staat een net geuniformde Rus. Fiks en met een geel en rood vlaggetje in de hand. Komt er een auto aanrijden die in de Elbe richting wil dan moet deze halt houden. Zijn de papieren in orde groet de Rus op militaire wijze doet een halve draai rechts en wijst perplex met het gele vlaggetje de te volgen weg aan. We vinden dat fijn en houden het spel in de gaten telkens er een auto zien of horen De Rus is ook streng en onverbiddelijk al schijnen er officieren achter het stuur te zitten. Dat beleven we in het volgende geval. Een auto komt aangerezen maar stopt niet voor het rode vaantje. De Rus grijpt onmiddellijk zijn geweer en schiet naar de auto waarin Russische officieren zitten. Hij schiet juist achter de wagen op de keien, vlak voor ons. Wij

CORSENDONCA

smeren hem naar binnen. Zien nog hoe de wacht rechtover ons zijn mitraillette opricht aanlegt en vloekt. Er zitten geen kogels meer op. Wij lachen natuurlijk. De Russische officieren in de wagen steken al plagend de hand buiten en rijden door. Een Russische vrouwelijke soldaat die bij de Commandant zat te praten loopt naar achter en enkele seconden later horen we een zware moto in gang zetten. Een minuut later rijdt de vrouw vliegensvlug de baan op, de officieren achterna. "Als die tegen die gasten zo optreedt als ze hier start mogen zij ze gerust kwijtspelen", zegt Piet lachend. "Het ziet er geen poesje uit om zonder handschoenen aan te pakken". In het straatje beneden ons horen we luid zingen, fluiten en harmonica muziek en meteen komen er Russen in marscolonne op het plein gestapt. Ze moeten voorbij ons en wij gaan buiten dit troependefilé in ogenschouw nemen. Op het gras zetten we ons gemakkelijk in de deugddoende namiddagzon. Het zijn nog maar rekruten denken we want ze hebben alleen maar militaire broeken aan en gewone burgervesten. We denken dat het Russische jongens zijn die in Duitland gewerkt hebben en nu onmiddellijk in legerdienst worden gestoken. We beleven veel plezier aan die mars. Elke groep ongeveer 50 man heeft een voorzanger die naast de rijen loopt en voorzingt waarop dan de hele groep ineens losbarst en luidkeels nazingt. Een harmonica een 12 basser is als muziekbegeleiding. Bij verschillende groepen loopt enkele meters achter aan een Rus die op zijn vingers de mars mee fluit. Koddig vinden wij het, net een tekenfilm. Bij halt loopt de achterster rij tot tegen de eerste, wordt weer vertrokken is de hele groep gesplitst dan staan de achterste weer te gapen. Zo zien we dat met vele groepen gebeuren. Het valt ons echter op dat bij iedere groep één of twee rijen meisjessoldaten bij zijn. Zij stappen op maat en fiks en houden telkens de groep nog wat ordelijk. Fiere vrouwen als wij ze zo bezien en

CORSENDONCA

bewapend met een lichte revolver. “Ik geloof nooit dat de Russen daar zo mee leven als met de Duitse vrouwen”, zegt Miel en meteen schieten we allemaal weer in een lach als er weer een groep op elkaar loopt. Zulke soldaten. Als de paradesoldaten van Stalin zo ook zijn, mogen ze wel eens in België les komen nemen. Na twee uur van dit spel genoten te hebben, is het spijtig dat die colonne voorbij is. Het was plezant. Nog eens koffie drinken en dan gaan we weer eens de stad in tot 22 uur dan gaat er een cabaretavond door. We wandelen nu een andere richting in als voorheen en lopen in een park op een nieuw kerkhof met wel een 20 tal Duitse soldaten graven en nog vele kuilen die klaar staan om nog andere doden in te laten rusten. Hier is verbitterd gevochten, dat zien we aan de bomen. Op een gemeente kerkhof, het tweede hier in Havelberg, zien we ook vele nieuwe burgers graven. In een klein dal staan nog kermiswagens. Het zal hier toch anders geweest zijn dan draaiende orgelmuziek een grote week terug. Stilaan komen we in een vroeger danszaaltje waar ze alles aan het klaar maken zijn voor het cabaret. We wachten en blijven een tijdje zien. Enkele acrobatische toeren zien we doen: ijzer plooiën enz. Verder nog enkele dansen en dan gaan we terug naar ons huis. In de kamers kruipen we maar in bed. “Muziek”, roept Toon. En meteen begint Kobus met zijn Hollandse mars. Het duurt zolang tot ik en Franske Andriessen aan 't worstelen geraken. Het bed waggelt en kraakt. Na één uur zitten we er beiden door. Toon zijn streken op de vloer. Heel mijn arm is doorgeschaafd. Franske is wild en rap, doch in mijn greep zit hij vast. Hij mag zich niet geven van de andere makkers. Tot ik me geef. Franske geraakt toch niet meer los als ik wil maar mijn arm bloedt te hard. Het wordt reeds laat en we leggen ons neer om te slapen als is het veel te warm en ben ik bezweet van het worstelen.

CORSENDONCA

Piet komt nog binnen. Hij heeft een paar nummertjes gedaan op het cabaret en stelt voor de volgende week wat meer te doen met onze mannen. Wat zingen, muziek maken en een paar sketsen vanuit Grosse Halle die hij wel kent. Daarmee verzuilen we dan in.

Inhoud

Voorwoord	blz. 01
Statutaire Algemeneleden vergadering	blz. 07
Huisnaambordjes	blz. 09
De wondere wereld van poppen en beren	blz. 19
De oudste van Rhoode	blz. 21
De oorlog van Jan Van Den Avoort Deel XI	blz. 24

CORSENDONCA

Corsendonca

Corsendonca is het ledentijdschrift van de Oud-Turnhoutse Heemkundekring "Corsendonca". Het verschijnt viermaal per jaar en is geregistreerd onder het nummer ISSN 0779-5785.

Losse nummers zijn verkrijgbaar voor de prijs van 2,50 Euro.

Lidmaatschap

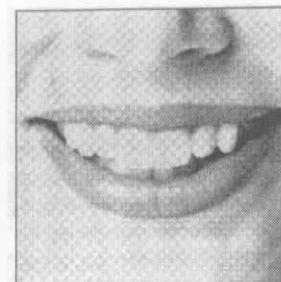
Het lidgeld bedraagt 8,50 euro per jaar. Men kan steeds lid worden door storting van dit bedrag op rekening **646-6074380-60 t.n.v. Heemkundekring Corsendonca**. U ontvangt dan niet alleen het ledentijdschrift, maar u krijgt ook steeds een flinke korting bij een nieuwe publicatie.

Contact adressen

Wim van Hout, Polderstraat. 30	tel: 014/41.65.72 e-mail: wim@vanhout.net
Jan Sels, Draaiboorn 98	tel: 014/45.18.12 e-mail: sels.jan@skynet.be
Hugo Miguet, Sprinkhaanweg 4	tel: 014/45.10.88 e-mail: miguet.hugo@scarlet.be
Rudy Cornelis, Polderstraat. 57	tel: 014/42.65.85 e-mail: RCornelis@advalvas.be
Leo van Hooghten, P. Dielsstraat 23	tel: 014/45.22.56 e-mail: leovanhooghten@versateladsl.be
Roger Haeseldonckx, Werkendam 142	tel: 014/41.96.08 e-mail: roger.haeseldonckx@skynet.be
Roger Van Mierlo, Draaiboorn 4	tel: 0494 78 42 00 e-mail: Rvanmierlo@telenet.be

delta lloyd

BELEGGINGSADVIES

ONS DOEL, UW GLIMLACH

**KANTOOR OOSTHOVEN
POLDERSTRAAT 29
TEL. 014/41 16 35**

**KANTOOR RAVELS
KLEIN RAVELS 1
2380 RAVELS
TEL. 014/65 87 11**